

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Assertionvm Theologicarvm Sfortiae Pallavicini Sacrae Theologiae Professoris in Collegio Romano Societatis Iesv. Libri Qvinque

De Substantia, & Proprietatibus naturalibus Angelorum

Pallavicino, Sforza

Romæ, 1652

Cap. 20. An Angelus aliquando sit in actu, & aliquando in potentia circa obiecta, quorum species habet. Vbi explicatur modus potestatis Angelicæ, atque etiam humanæ circa excitationem specieru[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-38892

omnia per vnicum actum im-
mediatum.

CAP V T XX.

*An Angelus aliquando sit in
actu, & aliquando in potentia
circa obiecta, quorum species
habet. Vbi explicatur modus
potestatis Angelicæ, atque
etiam humanae circa excita-
tionem specierum.*

62 **C**irca hoc est mul-
tiplex opinio. Sā-
ctus Thomas affirmat Ange-
lum esse in potentia circa a-
ctuale considerationem, ;
quia non semper actu omnia
scit: alij putant posse Angelum
actu scire omnia à se scibilia :
alij dicunt necessario Angelū

G om.

omnia à se scibilia actu cogno-
scere alij negant Angelo vtrū-
que: tum potentiam, tum ne-
cessitatem omnia actu sciendi
à se scibilia. Ego hoc vltimum
censeo probabilius. Difficultas
est, quomodo Angelus exer-
ceat libertatem cognoscendi
hoc, vel illud. Suarius putat
Angelum cognoscere necessa-
riò semper ultra se omnes suas
species intentionales, & in his
obiecta cognoscere, sed confu-
sè, quantum sufficit, vt possit
ipse determinare quibus nam
ex ijs speciebus velit effectiuè
vti, ad distinctè cognoscenda
plura, vel pauciora obiecta iux-
ta capacitatem suam. Sed non
placet sententia Suarij: quoniã
sicut intellectus cognoscit suã
entitatem perfectè, quia eã co-
gno-

g
c
p
se
sp
ta
fu
se
V
d
il
p
n
fi
h
v
d
g
q
d
st
d

gnoscit in se, ita & Angelus species perfectè cognosceret cum pariter eas, vt sibi intimas, in se cognoscat. Vndè cum eæ species habeant representare talia obiecta perfectè; non cõfusè, sed perfectè in ijs cognosceret omnia obiecta ipsarum.

Vt igitur inuestigetur quomodo Angelus excitet hanc, vel illam speciem pro suo arbitrio, prius est considerandum quomodo voluntas species excitet simpliciter. Et primò circa hoc sciendū est quod nō potest voluntas habere vim excitandi species, & consequenter cognitionem pro eo instanti, pro quo ipsa elicitur; quia si posset determinare intellectū ad distinctè cognoscendum pro eodem instanti id, quod in priori

natura non cognoscebatur distinctè, sequeretur quod hæc distincta cognitio posset afferre aliquam molestiam, ratione cuius ipsa displiceret, & præoptaretur eius negatio. Vnde consequenter essent pro eodem instanti involuntate duæ affectiones contrariæ, per quarum vnâ eligeret voluntas hanc cognitionem; & per aliam eandem repudiaret; non potest igitur voluntas excitare species, nisi pro instanti consequenti. Sed hinc oritur difficultas quomodo hoc imperium excitet species, an excitâdo aliquam motionem actualem, per quam eiusmodi species determinetur ad producendam cognitionem, an determinâs immediatè potentiam absque productione

vllius motionis intermediae, vt
pro instanti sequenti excitet
hanc speciem.

63 Dicendum, quod non
determinat hoc secundo mo-
do, quia per hunc modum hec
determinatio reduceretur ad
causalitatem Dei concurren-
tis cum his potius speciebus,
quam cum illis, tempore se-
quenti, ex eo quod cognoscat
præcessisse antecedenter tale
imperium excitationis specie-
rum: hic autem modus, redu-
cendi effectus ad Dei causali-
tatem in genere causæ parti-
cularis, est parum philosophi-
cus; quia ideò Deus pro-
duxit causas secundas, vt in re-
bus naturalibus retineret mu-
nus causæ generalis, non parti-
cularis, circa hoc, aut illud.

64. Dicendum secundò ,
consequenter ad dicta , quod
in eo instanti, in quo Angelus
imperat sibi cogitare imme-
diatè post de aliquo obiecto;
hoc imperium determinat po-
tentiam Angelicam, vt impri-
mat speciebus virtutem quan-
dam, per quam in sequenti in-
stanti excitentur illæ species, &
moueant ad cognitionem .

65. Obijcies primò. Repu-
gnat causa, quæ habeat non
operari statim ac detur, sed so-
lum postea ; aliter ex nouitate
effectus nõ arguerentur nouæ
causæ . Ergo repugnat talis
motio quæ hoc haberet, vt ex-
citaret species non statim , sed
postea immediatè. Respondeo
ex nouo effectu argui non præ-
cisè nouam causam, sed vel
nouam.

nouam causam, vel conditionem: sunt autem quædam causæ, quæ procedunt à principio exigente negationem illius conditionis, per quam habet compleri causa, vt operetur. Exempli gratia desiderium, ex vi cuius ponitur virtus effectiua obiecti desiderati, est tale principium, quod supponit absentiam obiecti. Vndè virtus ab ipso pendens non potest obiectum statim ponere, sed solum immediate post; quando iam cessante desiderio, illa virtus effectiua non ultra supponet absentiam obiecti efficiendi. Ita virtus excitatiua speciei pendet à voluntate supponente negationem excitationis pro instanti, pro quo talis voluntas est. Vndè non potest statim ex.

G 4 citare

citare speciem, sed solum immediate post, quando aberit tale impedimentum: cum enim id quod requiritur ad primum esse virtutis excitatiuae speciei sit impedimentum ad eius operationem, quid mirum si non operetur cum primum est, sed solum immediate post, quando dabitur negatio impedimenti ad operandum? Hoc etiam contingit quoties decerno moveri ex loco, in quo sum; tunc enim dependenter ab hac voluntate supponente me in hoc loco, producit impulsus habens vim ponendi me in alio loco immediate post, quando abfuerit hoc impedimentum, quod est: me supponi in hoc loco. Porro hac motio in speciebus tam diu durat, quam diu

non

nō corrumpitur à virtute pro-
ductiua alterius effectus incō-
possibilis; hoc est cognitionis;
quæ ex limitatione Angeli nō
potest coniungi cum ea, ad
quam determinant illæ species
excitatae.

66 Obijcies secundo, vt
Angelus velit excitare species
talis obiecti, debet cognoscere
saltem confusè tale obiectum:
non videtur autem explicabi-
le à quibus speciebus sit talis
cognitio. Ergo non potest id
velle. Respondeo hanc cog-
nitionem confusam haberi ab
ijsdem speciebus à quibus ha-
betur cognitio distincta: hæ-
enim species sunt determina-
tæ ad repræsentandum suum
obiectum cōfusè, & in vniuer-
sali; indigent tamen determi-

G s natio.

natione, & attentione particulari ad illud representandum in particulari. Sic solet accidere in nobis, qui ex cognitione vniuersali, quam habemus exempli gratia, exordij Virgiliani, determinamur ad excitandam in nobis cognitionem huius carminis determinatè. Sic etiã Angelus determinatur ad hoc, sed perfectius, & per cognitionem, à qua certificatur, quod est in eius potestate excitare talem aliam cognitionem.

67 Ex dictis emergit maxima difficultas, quomodo scilicet dentur in Angelo illę vniuersales cognitiones, quibus eget, vt pro suo arbitrio excitet hanc, vel eam speciem particularem. Ad hoc explicandū; dicendum primo, quod Angelo

lo

lo inseparabiliter inest cogni-
tio suæ entitatis. Probatur;
vel enim est in via, vel in ter-
mino, si primum debet posse
operari honestè, vt tendat in
terminum, ad hoc verò vt ope-
retur honestè necesse est, vt co-
gnoscat conuenientiam actus
cum operante. Ergo requiritur
vt cognoscat operantem. Si est
in termino debet gaudere, vel
dolere; vtrumque verò suppo-
nit cognitionem de physica
conuenientia, vel disconueniē-
tia operationis cum operante.
Ergo supponit cognitionem de
ipso operante. Confirmatur
à priori ex paritate voluntatis
determinatæ ad amorem sui,
& indeterminatæ ad amorem
aliorum, quæ non sunt conne-
xa cum amore sui. Igitur hæc

G 6 eadem

eadem determinatio, & inde-
terminatio est in cognitione
intellectus respectu sui, & alio-
rum. In homine non hoc idem
accidit, ut opinatus est Miran-
dulanus: homo enim non sem-
per agit vitam rationalem, vel
animalem, sed sæpè vegetati-
uam tantū, & ad cognoscēdū
indiget phantasmate, quod nō
semper excitatur. Absurdum
autem est in homine commi-
nisei cognitionem, cuius nullū
iudicium, & recordationem
habemus: aliter non possemus
certificari, utrum fortè habue-
rimus visionem beatam, & si-
miles mirabiles cognitiones, &
paulatim incideremus in deli-
ria Pithagoræ, & Platoniorū.
Existimo tamen quod quoties
aliquid cognoscimus, toties co-

mpta

o o

gno-

gnoscimus nos ipsos; omnis enim cognitio excitat voluptatem, vel tristitiam, quæ non possunt haberi sine cognitione proprii indiuidui. Hi enim affectus supponunt aliquid præsens apprehendi, ut nobis conueniens, vel disconueniens, Itæ relinquitur in nobis memoria, quæ repræsentat obiectum, ut à nobis antea cognitum. Ergo quando cognouimus aliquod obiectum, etiam cognouimus nos id cognoscere, aliter non possemus de hoc ipso recordari; quandoquidem non datur recordatio de eo, quod non fuit cognitum.

68 Dicendum secundò, ultra hanc cognitionem, quam de se habet Angelus, debere determinari à Deo in primo suæ.

suae existentiae instanti, ut cogitet de hoc potius obiecto, quam de alio. Probat, quia ad hoc, ut Angelus cognoscat haec, vel illa obiecta, non sufficit species; cognitio autem quam habet de se est vniuersalissima. Unde non sufficit, ut determinet ad excitationem huius, vel illius speciei. Nec potest determinari à propinquitate obiecti, ut homo; quia non agit per sensus, qui recipiunt species ab obiectis. Ergo spectat ad auctorem naturae ipsum determinare ad primam cognitionem, sicut spectat determinare ad primum tempus, & locum. Posita verò hac determinatione non est necesse, ut ulterius determinetur à Deo quoties aggredditur aliquam nouam con-
tem-

temptationem, vt censuit Vasquez; aliter nō sufficiēter Deus prouidisset effectibus naturalibus per causas secundas, si non posset Angelus operari sine nouo Dei influxu in genere causæ particularis. Potest igitur Angelus à cognitionibus quas habet nunc in vniuersali, determinari ad hæc, vel illa obiecta in particulari cognoscenda. Per hoc non tollitur, quod cogitatio congrua sit beneficiū Dei, tum quia posset Deus ex bono fine ad alia diuertere intellectum Angeli, quod non facit, ne impediatur cogitationē congruam; tum quia initio potuisset talem ordinem instituire, in quo præuidisset non orturam hic, & nunc Angelo talem congruam cogitationem.

Di.

69 Dicendum vltimo, Angelo semper adesse principiu sufficiens ad cogitandum de quolibet obiecto particulari, cuius habet species, prout Angelus voluerit intellectum applicare ad hoc, vel illud. Probat, quia hoc spectat ad perfectionem Angeli, vt de nullo obiecto habeat obliuionem inuincibilem, quæ æquiparetur ignorantia. Per hanc potestatem vtendi sua scientia habituali possidet Angelus suam scientiam, quod si non cognosceret sub vniuersali suas species, neque posset ijs vti, & proinde tunc non perfecte possideret suam scientiam; cum igitur insint Angelo vniuersales rerum species, hæ sunt determinatæ ad semper mouendū intel-

intellectum Angelicum, vt co-
gnoscat omnia obiecta, que re-
presentantur ab ipsis; non qui-
dem particulariter, & distin-
ctè, sed sub vniuersali ratione,
& in qua multa conueniunt, &
ita vt possit determinari ad
volendū illa distinctè cogno-
scere.

C A P V T XXI.

*Circa Angelorum loquutionem
multiplex opinio affertur,
& refellitur.*

70 **P**ostquam egimus
de modo cognitio-
nis Angelorum circa obiecta,
quorum cognitio ijs debetur,
restat inquirere de modo co-
gnitionis circa ea quæ cogno-
scit.